

WASSERMANN-reactie negatief uitviel en die geen septische verschijnselen hadden vertoond. Gemiddeld werd 60 cM³ tegelijk ingespoten.

In de gewone praktijk gemakkelijker toe te passen is de door WEAVER medegedeelde methode van ZINGHER. Deze vangt het bloed uit een vena op in een steriele kolf, waarin zich 10 pCt. natriumcitraat bevindt (1 cM³ voor 30 cM³ bloed). Van dit mengsel werden 150 cM³ ingespoten, ook intramusculair. Daar het bloed versch gebruikt moet worden, zal er niet altijd gelegenheid bestaan, de reactie van WASSERMANN bijtijds te bepalen. Dit is een nadeel, maar de serum-methode heeft alleen in ziekenhuizen betekenis. In epidemieën met zware toxische gevallen zullen de ziekenhuizen er naar dienen te streven, het reconvalescentenserum in voorraad te verkrijgen.

D. HERDERSCHÉE.

Röntgenbehandeling van kwaadaardige aandoeningen. — In de *American Journal of Roentgenology*, Mei 1918, bespreekt G. E. PFAHLER uit Philadelphia de hulpmiddelen bij de röntgenbehandeling van kwaadaardige gezwellen. De geneeskundige wetenschap is nu zóóver, zegt hij, dat zij erkent, dat de X-stralen in veel gevallen in staat zijn kanker te genezen. Zooals bij iedere andere methode, blijven een reeks van gevallen over, waar men met de stralen alleen niet klaar komt. Hier moet men andere factoren te hulp roepen. In de eerste plaats wordt dan genoemd de chirurgie. In de minderheid der gevallen is deze echter van waarde, omdat operatieve hulp bij de gevallen, die de röntgentherapeut tot heden te behandelen krijgt, meestentijds a priori uitgesloten is. Daarna wordt aan de electro-coagulatie een belangrijke plaats ingeruimd. Schrijver laat deze behandeling bij alle bereikbare gezwellen aan de röntgenbehandeling voorafgaan. Hij is overtuigd, dat hij door deze samenvoeging aanzienlijk meer patiënten redt en vlugger geneest dan met bestraling alleen.

Als derde hulpmiddel wordt het radium genoemd, waarvan het eenige voordeel boven de X-stralen bestaat in de gemakkelijke aanwending bij ziekte der lichaamsholten.

Om zijn meening te staven somt PFAHLER een 16-tal ziektegevallen op, die van dusdanige uitbreiding waren, dat uitsluitende chirurgische behandeling geringe kans op genezing had gegeven. Onder deze zijn een viertal gevallen van kanker der onderlip, één van den penis, één van de borst, vier van het aangezicht, één van de hand, maar het meest belangwekkend zijn een viertal gevallen van uitgebreiden mondslijmvlieskanker met metastasen in de halsklieren. Door een samenvoeging van electro-coagulatie van het primaire gezwel, chirurgische wegneming van de halsklieren, en stelselmatige röntgendieptetherapie is PFAHLER er in geslaagd, deze beslist hopelooze gevallen tot een reeds vier jaar durende genezing te brengen. Dit moet een schitterende vooruitgang in de behandeling der kwaadaardige gezwellen genoemd worden; nadat de grootste massa van het gezwel en zijn zaailingen verwijderd is geworden, is het laatste woord aan de röntgenbehandeling, die de opdracht heeft de overblijvende gezwelkiemen in uitgebreide omgeving te

vernietigen. Dat deze opdracht niet uitsluitend meer op theoretische gronden berust, zooals helaas vele artsen nog meenen, maar dat de röntgenbehandeling werkelijk in staat is de gezwelkiemen blijvend te vernietigen, bewijst de ervaring van dezen schrijver, en van zoovele anderen, die met kwaadaardige gezwellen te doen hebben.

G. F. GAARENSTROOM.

Kunstmatig door militairen opgewekte bindweefsel-induraties. — Bij het Italiaansche leger schijnt het opwekken van abscessen en dergelijke, om zich aan den dienst te onttrekken, een veelgeliefde bezigheid te zijn. In 1917 schreef BIONDI daarover een opstel; hij noemde de waargenomen afwijking „elaiopatie”; nageenog gelijktijdig werden soortgelijke ziektebeelden door BENASSI beschreven, terwijl daarna AXARELLI zulke afwijkingen onder den naam „noduli sclerotici subcutanei” beschreef, gevolgd door BUSACCHI, die ook verschillende gevallen waarnam. Thans legt GARNI de door hem in 10 gevallen gedane waarnemingen in een opstel neer. In zeven gevallen zetelde de afwijking in de buurt van het rechter kniegewricht, in drie aan het rechter voetgewricht. De betrokkenen spuiten zich een of andere minerale of plantaardige olie in, die slecht geresorbeerd wordt en weinig prikkelt; er treedt ter plaatse een ontsteking op, waaraan ook het nabij gelegen lymphe-apparaat deelneemt, met geen of zeer geringe temperatuur-verhooging, waaraan zich een langzame en voortschrijdende plaatselijke bindweefselwoekering met vorming van knobbels en met pijnlijke fibreuse cysten aansluit, die nog overblijfselen van de ingespoten stof bevatten. De lymfvaten en regionale lymphklieren blijven verdikt. Het nieuw gevonden bindweefsel blijft bestaan en kan alleen langs chirurgischen weg worden verwijderd. Aangezien in verreweg de meeste gevallen geen functiestoornissen op den duur blijven bestaan, kan men het nieuw gevormde weefsel veelal rustig laten zitten, omdat anders de litteekens na de operatie nog wel zoo hinderlijk zijn (*Rivista critica di clinica medica* 1918, n°. 32).

WOLFFENSPERGER.

Primaire buikzwangerschap. — Het voorkomen van primaire buikzwangerschap werd tot vóór enkele jaren beslist ontkend. Aan de voorwaarden, waaraan zulk een zwangerschap moet beantwoorden, zooals in 1903 door J. VEIT gesteld, voldoet geen enkel vóórdien beschreven geval. Die voorwaarden zijn: 1°. het ei mag geenerlei samenhang hebben met de eileiders of eierstokken; 2°. het moet zich in levend verband met den moederbodem bevinden en 3°. het moet leven. Het duurde nog tot 1912, eer de eerste *zekere* primaire buikzwangerschap (volgens de door Ref. van VEIT zelf vernomen bekentenis) door RICHTER werd beschreven (*Arch. f. Gyn.* 1912, Dl. 96, Afl. 3, bldz. 461). Daarna nam CZYZEWICZ nog een geval waar, dat naar zijn meening volledig aan de eischen van VEIT beantwoordde (*Arch. f. Gyn.*, 1912, Dl. 97, Afl. 1, bldz. 161). En nu deelt H. KÖHLER in de *Monatsschr. f. Geb. u. Gyn.*, 1918, Dl. 48, Afl. 2, bldz. 83, weer een geval van een dergelijke op de grens van mesocolon en colon sigmoideum, 1 cM. van het rectum, gezetelde zwangerschap mede. Hij schat den leeftijd op ruim 4 weken.